COLLOQUIUM AREA "CURRENT APPROACHES TO TERMINOLOGY TRANSLATION AND INTERPRETING"

З ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ДОСВІДУ ІНТЕГРУВАННЯ УКРАЇНЦІВУ ПОЛІКУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА /

FROM THE TRANSLATION EXPERIENCE OF INTEGRATING UKRAINIANS INTO THE MULTICULTURAL ENVIRONMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Diana IGNATENCO, Lecturer, PhD
("Alecu Russo" Balti State University, Republic of Moldova)

diana.ignatenco@usarb.com
https://orcid.org/0000-0003-0151-2641

Received: June 1, 2025 | Reviewed: June 2, 2025 | Accepted: June 5, 2025
UDC 81 | https://doi.org/10.62413/cqm.2025.41

Abstract

In the work of the Ukrainian Language and Culture Center of Alecu Russo Balti State University translation activities are of particular importance. However, the Center's main goal is scientific, didactic, cultural and educational orientation aimed at preserving, researching and promoting the Ukrainian language and culture of Ukrainians in Moldova, as well as fostering ties with Ukrainians in Ukraine within the particular conditions of living in the multilingual environment of Moldova, where Romanian and Ukrainian are among the primary functioning languages. In the process of comprehending cultural, literary, linguistic phenomena and historical events in the destinies of our peoples, translation activity plays a guiding role in creating an intellectual identity and forming public opinion. Thus, the article presents the role and main results of the translation activities carried out by scholars of the Ukrainian Language and Culture Center of Alecu Russo Balti State University, which reflect the stages of life of our society in the XXI century.

Keywords: *translation, Ukrainian language, Romanian language, Ukrainian Language and Culture Center of Alecu Russo Balti State University, XXI century*

Переклад завжди відігравав особливу роль у розвитку світової і кожної національної культури. Ф. Ніцше заявляв: «Міру відчуття історії ті-

єю чи іншою епохою можна виміряти по тому, як в цю епоху *перекладають* тексти, та по тому, як ця епоха намагається зробити своїм здобутком попередні часи та книги минулих епох».

У сучасних умовах глобалізації, інтернаціоналізації, міжкультурних контактів роль перекладу у міжмовній та міжкультурній комунікації, безумовно, є визначальною.

Бельцький державний університет імені Алеку Руссо, заснований у 1945 році, має давні традиції білінгвального навчання, а також значну практику дослідження міжкультурних зв'язків, що спричинило необхідність перекладацької діяльності бельцьких філологів. Закономірно, що перше у незалежній Республіці Молдова українське відділення було відкрито саме в Бельцях. Ще на початку 1990-х років колективом кафедри української мови і літератури на чолі із завідувачем кандидатом філологічних наук доцентом В. І. Воробченком, було розроблено основи навчання місцевих українців у контексті багатонаціональної культури Молдови, у першу чергу, у зв'язку української і румунської мови, української і румунської літератури.

У процесі викладання дисципліни «Теорія і практика перекладу» було накопичено значний досвід румунсько-українського перекладу, який дозволив студентам спеціальності «Українська мова і література та румунська мова і література» значно поглибити володіння означеними мовами. За кілька років рівень опанування студентами державної мови дозволив студентам українського відділення не тільки брати участь у щорічному факультетському конкурсі поетичного перекладу з румунської літератури, а й здобувати призові місця.

Водночас з навчально-виховним процесом викладачі-україністи накопичили значний особистий досвід перекладу українською мовою навчальних, наукових, публіцистичних і художніх текстів. З наданням кабінету української мови і літератури статусу університетського Центру української мови і культури з'явилась можливість сконцентрувати накопичений потенціал і спрямувати його на наукову та науково-методичну діяльність, у тому числі й у галузі румунсько-українського перекладу.

У роботі Центру української мови і культури БДУ імені Алеку Руссо перекладацька діяльність має особливе значення. Адже провідною метою Центру є наукова, дидактична, культурно-просвітницька спрямованість, націлена на збереження, дослідження та пропагування української мови і культури українців Молдови та зв'язків з українцями України в особливих умовах перебування у полімовному середовищі Молдови, де функціонують, насамперед, румунська і українська мови. У процесі осмислення культурних, літературних, лінгвістичних явищ, історичних подій у долі наших народів перекладацька діяльність слугує орієнтиром у створенні інтелектуального іміджу та формування суспільної думки.

Метою нашої статті є представлення ролі та основних результатів перекладацької діяльності науковців Центру української мови і культури Бельцького державного університету імені Алеку Руссо, яка відбиває етапи життя нашого суспільства на початку XXI століття.

Одним із найбільш вагомих результатів нашої перекладацької діяльності став антологічний проєкт «Postmodernişti basarabeni în versiune ucraineană», який відбувся під керівництвом Ніколає Ляху, доктора конференціара, завідувача кафедрою румунської і світової літератури БДУ імені Алеку Руссо, відомого молдовського поета і літературного критика. Проєкт передбачав переклад українською мовою поезій бессарабських постмодерністів. Предметом перекладу стали поезії, опубліковані у літературному журналі «Semn» (№1, 2012, с. 57-60; Semn №3, 2012, с. 54-60).

У рамках проєкту було перекладено поезії відомих сучасних поетів Молдови. Нами було обрано твори, провідними мотивами яких є кохання, філософські роздуми, тема поета і поезії, тобто теми й мотиви, що стали провідними у світовій літературі, зокрема, широко представлені й в українській літературі. Не менш цікавими для перекладача виявилися твори із сучасною соціальною проблематикою. Так, для перекладу нами було обрано таке коло творів: Nicolae Popa, *Ce-ar să fi să tă îndrăgostesc?*/ Ніколає Попа, *Якби я закохався?*; Emilian Galaicu-Păun, *Pas-des-deux* / Еміліан Галайку-Пеун, *Па-де-де*; Eugen Cioclea, *Căderea liberă* / Єужен Чокля, *Вільне падіння*; Nicolae Leahu, *Baladă* / Ніколає Ляху, *Балада*; Mircea V. Ciobanu, *elegie* / Мірча В. Чобану, *елегія*; Maria Şleahtiţchi, *el fumează* / Марія Шляхтіцкі, *він курить*; Adrian Ciubotaru, *Peisaj* / Адріан Чуботару, *Пейзаж*; Lorina Bălteanu, *Obstacolul sticlei* / Лоріна Белтяну, *Перешкоди скла*; Vsevolod Ciornei, *Am ars poetica* / Всеволод Чорнєй, *Спалив поетику*; Grigore Chiper, *Abia tangibilul* / Грігорє Кіпєр, *Ледве відчутно*; Vasile Gârneţ, *Peisaj* / Василє Гирнєц, *Пейзаж*; Margareta Curtescu, *Dincolo de toate* / Маргарєта Куртєску, *По той бік*; Irina Nechit / Ірина Нєкіт, *Casa intoxicată* / *Отруєний будинок*; *Ziduri concentrice* / *Концентричні стіни*; *Umbrei mele* / *Моїй тіні*; *Ceea ce nu ţi-am spus* / *Те, що тобі не сказала* та ін.

Однією з показових для сучасної літератури постмодернізму, на наш погляд, є поезія Еміліана Галайку-Пеуна «Па-де-де» (Emilian Galaicu-Păun, *Pas-des-deux*). В ній поет постмодерними художніми засобами розкриває одну з найтяжчих проблем початку XXI століття – руйнування суспільства через розпад родин. Автор вказує на її зв'язок з нинішніми соціальними хворобами суспільства, зокрема, з вимушеним виїздом батьків на заробітки в інший регіон, а то і в іншу країну, з так званим гастарбайстерством тощо. А першими їхніми жертвами стали залишені

вдома діти.

Emilian Galaicu-Păun

PAS-DES-DEUX

în vîrful degetelor: moartea
de parcă s-ar nălța puțin –
de-afară să se uite pe fereastra
orfelinatului, de parcă-ar bate
copiilor (ai cui? ai ei?!) uşor
cu degetele-n geamul mat, lăsînd
în loc de sticlă-amprenta-i digitală

în vîrful degetelor: sora
împunge pruncii – simplă analiză
a sîngelui – cu-acelaşi ac
ca o albină-n uniformă albă
(deosebirea-i minimă: albina
o dată doar dă ac şi moare)

în vîrful degetelor: noaptea
copiii nimănui la geamul –
amprentă-digitală ating uşor cu
buricu-mpuns al degetului sticla
de parcă-ar fi-n puterea lor a
reînnoda rîvnita legătură
cu mama-lumea-de-afară care
nu vine nu mai vine n-o să vină

şi sticla-i înveleşte ca membrana
placentei: transpirată de-aşteptare

Еміліан Галайку-Пеун

ПА-ДЕ-ДЕ

на кінчиках пальців: смерть
мов піднялась злегка –
зазирнути з вулиці в вікно
дитячого будинку, наче торкнути
дітям (чиїм? її?) легенько пальцями
у матове вікно,
залишаючи
на склі відбитки пальців

на кінчиках пальців: сестра
підштовхує малят – простий аналіз
крові – цією ж голкою
що бджола у білій уніформі
(різниця мінімальна: бджола
віддавши голку помирає)

на кінчиках пальців: ніч
хтось з нічиїх дітей у вікні –
відбитки пальців тихенько витирає
проколеним пальчиком з скла
наче в їх силах відродити
той бажаний зв'язок
з мамою-з-світу-чужих яка
не йде знов не йде не прийде

і скло обертається мембраною
плаценти: надихана очікуванням

Traducere de D. Ignatenco

Переклад цієї поезії, сповненої глибокими емоціями, становить певні моральні труднощі. Проте майстерність поета значно полегшила лінгвістичний аспект процесу перекладу. Перш за все виявилася семантична метафоризаціїя, спільна для обох мов: *amprenta digitală = відбитки пальців, o albină-n uniformă albă = бджола у білій уніформі; cu mama-lumea-de-afară = з мамою-з-світу-чужих; sticla-i înveleşte ca membrane placentei = скло обертається мембраною плаценти* та інше.

Український переклад художніх творів сучасних бессарабських поетів-постмодерністів, здійсненим нашими авторами у 2012 році, виявив спільні орієнтири у розвитку румунської та української літератури, поглибив наші уявлення про сьогоднішні українсько-румунські літерату-

рні зв'язки. А зважаючи на те, що система дисциплін з історії як румунської, так і української літератури передбачає досить детальне ознайомлення з сучасним літературним процесом, зокрема, літературним процесом у нинішній Молдові, він має вагоме науково-методичне значення.

Активне пожвавлення перекладацької діяльності в Центрі української мови і культури нашого університету було спричинено, на жаль, трагічними подіями, в яких опинилася Україна з 24 лютого 2022 року. Масовий приїзд у Молдову громадян України різного віку, освіти, професії, долі змусило наше суспільство замислитися, окрім соціальних потреб, над забезпеченням інтелектуальної комунікації.

Відомо, якої широкої підтримки вже з першого дня бойових дій стали надавати громадянам України в місті Бельці на всіх рівнях – від індивідуальної допомоги бельчан до заходів міського керівництва. Одним із перших відгукнувся саме Бельцький державний університет імені Алеку Руссо, надавши постраждалим українцям для проживання один із гуртожитків.

Закономірно, що, коли було осмислено проблему в республіканському масштабі, до нашого Центру звернулися представники видавництва Epigraf з Кишинева. Їхня пропозиція була дуже вчасною і перспективною: допрацювати дві роботи так, щоб вони стали в нагоді дітям і дорослим з України, які перебувають у Молдові і мають бажання інтегруватись у наше суспільство.

В результаті співпраці колективу видавництва з Центром української мови і культури оперативно було видано друком 2 книжки: абетка і розмовник.

Дуже цікавою вийшла абетка *ABC-ul limbii române. АБВГДейка румунської мови* /Text Ala Bujor, Diana Ignatenco. Chişinău: Epigraf, 2022, 32 p. Це книжечка для найменших діточок, в якій захопливо й барвисто подано відомості про український і румунський алфавіт, а також основні правила читання і вимови румунських слів. Вона вже стала у нагоді в дитсадках та початкових школах, де почали навчатися діти з України, у різних гуртках та відкритих центрах вивчення румунської мови українцями. Нею користуються і дорослі, щоб опанувати ази грамоти румунською мовою. Абетка може стати додатковим начальним посібником для початківців у всіх школах республіки з викладанням української мови, для всіх, хто має почати опановувати румунську мову з розрізнення літер.

Її логічним продовженням став розмовник, підготовлений у співпраці видавництва Epigraf з Центром української мови та культури. У 2022 р., згідно з планом видавництва, розроблювався румунсько-англійський розмовник. Видавництво запропонувало розширити його тематику

українською мовою. Представники Центру радо відгукнулись на цю актуальну і дуже важливу пропозицію. І вже за кілька місяців у Кишиневі було видано унікальну книжку – *Ghid de conversaţie ucrainean-român-englez. Українсько-румунсько-англійський розмовник* / Diana Ignatenco, Ala Bujor, Eugenia Papuc, Ludmila Ciolanu, Cezaria Vasilache. Chişinău: Epigraf, 2022, 192 p.

На сторінках розмовника трьома мовами тематично представлено найбільш частотні питання та висловлення, спрямовані допомогти адаптуватися українцям у полікультурному молдовському суспільстві. Було охоплено основні комунікативні теми: загальновживані вислови, час і простір, кількість, знайомство, фізичний і моральний вигляд, стан, ставлення, погода, будинок, квартира, мандри, у місті, послуги, покупки, їжа, харчування, зв'язок, мас-медіа, освіта, економіка, здоров'я, хвороби, свята, розваги. В додатках представлено абетки, найбільш частотні дієслова, поширені у Молдові абревіатури і скорочення слів, форми дієслів румунською та українською мовою у минулому, теперішньому та майбутньому часі, національні гімни Румунії та Республіки Молдова, державний гімн України. Невеликий «кишеньковий» розмір книжки робить користування нею дуже практичним.

Ця книга стала провідником у перших кроках громадян України в нашій країні. Вона активно розповсюджується у містах і селах Молдови через численні центри підтримки українців. Абетка і розмовник отримали схвалення представниками Посольства України у Республіці Молдова, Консульства України у м. Бельці, громадських організацій Молдови й України, з якими співпрацює Центр української мови та культури.

Дуже приємним і благодатним для перекладачів став етап перекладу літератури для дітей. Молода, але вже відома молдовська письменниця Віоріка Ковальські запропонувала автору статті перекласти українською мовою казку «Alisa şi războiul culorilor»/ «Аліса і війна кольорів». В ній, звичайно, добро перемагає темні сили зла. Ми радо взялись за цю роботу ще й тому, що історія створення цієї книги видалась нам дуже щемною і зворушливою – ілюстрації до неї створено дітьми, змушеними переїхати з України у Молдову у такі трагічні часи. Кожен малюнок у ній свідчить, наскільки дитяче серце прагне миру, краси і добра.

Дуже цікавим був ще один художній переклад. Це переклад творів румунської письменниці Іонели Хадирке. Книжка вийшла під назвою: *УХУ. Довідник з перевиховання батьків* / Переклад з рум. *UHU. Ghid de reeducare a părinţilor* de Ionela HADÎRCĂ. Chişinău: Prut Internaţional (Unisoft, Ucraina), 2022, 64 p.

Захопливі історії про лісову родину сов, де кожен епізод з щоденного життя птахів навчає сімейних цінностей і закладає основи родинного виховання.

З особливою радістю та відповідальністю продовжуємо перекладацьку справу для дітей і вважаємо надзвичайно важливим *переклад шкільних підручників Міністерства освіти і досліджень* РМ. Як відомо, з лютого 2025 року почався процес перекладу підручників для 2, 3, 5, 6, 7 класів з нелінгвістичних дисциплін: математика, біологія, фізика, хімія, географія, інформатика, духовно-моральне виховання, художнє виховання, технологічне виховання тощо. До складу робочої групи з перекладу шкільних підручників українською мовою під керівництвом докторки філологічних наук Д. Ігнатенко входять викладачі БДУ імені Алеку Руссо і найкращі вчителі республіки. Насамперед, це україністи трьох ліцеїв на півночі РМ, які вже протягом 30 років є центрами української культури у своїх районах: теоретичний ліцей імені В. Сухомлинського м. Єдинці, українсько-румунський теоретичний ліцей імені К. Ф. Поповича Ришканського району, теоретичний ліцей с. Тецкань Бриченського району, а також працівники АН Молдови та вчителі ряду гімназій. В результаті нашої діяльності повний комплект шкільних підручників з усіх дисциплін невдовзі стане доступним румунською, російською і українською мовами. Це не тільки зробить можливим навчання рідною мовою дітей-громадян України, які тимчасово перебувають у Молдові і тут здобувають шкільну освіту, а й значно розширить потенціал навчання рідної мови українців Молдови, які за чисельністю становлять другу націю, після титульної.

Інтелектуальна комунікація Молдови та України була підтримана сучасними бессарабськими поетами, що першими реагували на трагічні події в Україні. Відомо, що протягом усієї історії людства поети першими реагували на трагедії світу. Поезія не лише концентрує людські емоції, а й дає уявлення про процеси, що спричинили катастрофи, їхні наслідки, численні людські, духовні та матеріальні втрати. Більше того, нерідко саме поети спроможні передбачати майбутні події, спрямовуючи у завтрашній день антени поетичної чутливості. Ранок 24 лютого 2022 року сколихнув увесь світ трагічними новинами з України, актами цинізму та жорстокості агресорів. На події в Україні відразу відгукнулися і поети Молдови.

Поет з м. Бельці Ніколає Ляху одним з перших відреагував на цю трагедію як на геноцид, відчувши веління серця підтримати український народ у його героїчній боротьбі проти ворога. З того трагічного лютого майже щоранку в соціальних мережах з'являлася нова поезія, де він висловлював гострий відгук про те, що відбувається на наших очах, про те, що бентежило його, хвилювало, обурювало чи породжувало надію.

Три роки війни в Україні втілилися в ліричному щоденнику Н. Ляху „Ochiul lui Dumnezeu"/ «Боже око». Йде робота над рукописом майбутньої книги, але деякі поетичні тексти з неї було опубліковано в літера-

турних журналах Молдови (*Revista literară, Timpul*) та Румунії (*Poezia*). Це такі поезії, як: «Ми бачили, ми чули», «Монстр», «Варварство», «Обличчя України»). In: Poezia. Revista de cultură poetică. Anul XXVI, nr. 2 (100), vara 2022, p. 132-136), Ми з усією відповідальністю взялися за переклад поезій українською мовою і сподіваємося, що незабаром, побачить світ двомовне видання поезій Ніколає Ляху. Першою поезією, яка з'явилася 24 лютого 2022 року, стала поезія *Am văzut, am auzit / Ми бачили, ми чули*:

AM VĂZUT, AM AUZIT	**МИ БАЧИЛИ, МИ ЧУЛИ**
Ніколає Ляху	**переклад Діани Ігнатенко**
Am auzit – spărgînd liniștea Lumii – Cum explodau, în Ucraina, sovietele;	Ми чули – руйнуючи спокій Всесвіту – Як верзло, в Україні, радянськими вибухами;
Am văzut coșcoveala siliconată a mumiei asmuțîndu-și rachetele;	Ми бачили силіконову труну мумії, що клацала своїми ракетами;
Am auzit-o pe Lesea, murmuru-i, în rubiniu-lăptoasa ceață a Niprului;	Ми чули гомін Лесі в рубіново-молочному тумані Дніпра;
Am văzut ucrainence îngenunchind în sînge, rugîndu-se și plîngînd...	Ми бачили українок, що по коліна у крові молилися і плакали…
.....	……
Am auzit țipătul carbonizat al păsărilor în văzduhul Cernobîlului;	Ми чули обвуглені крики птахів у повітрі Чорнобиля;
Am văzut smoala groasă a minciunii prelingîndu-se pe icoanele lui Rubliov;	Ми бачили густий дьоготь брехні, що сочилася по іконах Рубльова;
Am auzit glasurile copiilor născuți prematur în adăposturile antiaeriene din Kiev;	Ми чули голоси недоношених дітей у зенітних укриттях Києва;
Am văzut bîlbîiala prizonierilor putlerișți	Ми бачили заїкання путлерівських в'язнів і рубін, що тік із бинтів;
	Ми чули голос Валерії Новодворської

şi rubin izvorînd din bandaje;

Am auzit vocea Valeriei Novodvorskaia
profeţind-blestemînd din mormînt;

Am văzut focul slobozit de helicoptere
şi ochii, arestaţi, ai protestatarilor (ruşi);
Am auzit vocea patriarhului Kiril
vuind în infernala-i tăcere de mîl;

Am văzut, am auzit cît de surd şi de orb,
dar şi cît de Om poate fi, poate fi omul

Doamne, ajută apărătorii!
24.02.22

пророкуючий громом з безсмертя;

Ми бачили вогонь гелікоптера
і очі арештованих російських протестантів;
Ми чули голос патріарха Кирила
у ревінні пекельної замуленої тиші...

Ми бачили, ми чули, якою глухою і сліпою,
але й якою Людиною може бути, може бути людина

Боже, бережи захисників!
24.02.22

Люди Молдови знають сучасних українських поетів, які разом з відомими акторами, науковцями, митцями тощо стали на захист рідної землі, добровільно поїхали на гарячу воєнну територію. На жаль, дехто з них там залишив своє життя.

Одним із найвідоміших сьогодні є Максим Кривцов – український поет, фотограф, громадський діяч. Він спочатку став добровольцем, потім військовослужбовцем. Молодший сержант Збройних сил України загинув на російсько-українській війні. У 2024 році його було удостоєно державної нагороди України – ордена «За заслуги» III ступеня (посмертно). Молдовське представництво румунського видання «Timpul» вшанувало пам'ять молодого українського поета перекладом інтерв'ю, здійсненого Наталією Корнієнко для спецпроекту «Слова і кулі» / Words and Bullets, який реалізовують Читомо та Український ПЕН.

Це ж представництво розмістило у своєму виданні переклад тексту Андрія Любки – українського письменника, романіста, поета, перекладача, есеїста - «За два роки війни ми частково вмерли». Це щира сповідь поета і письменника про початок військових дій 24 лютого 2022 року, про жахливі людські історії життя і смерті, яким він був свідком, а також його міркування про роль літератури у трагічні для народу часи.

У наступному номері «Timpul» вийшов переклад тексту Оксани Щур - української письменниці, журналістки, літературознавиці та перекладачки. Вона відома як авторка книжки есеїв «Кассандра помиляється раз» (2025), яка поєднує особисту й культурну рефлексію на тему війни,

поколіннєвої ідентичності та інтелектуального досвіду в сучасній Україні. На цей раз у есе «Чоловік має право», авторка подає історії перетину українського кордону у перші години вторгнення, гірко виокремлюючи переваги бути жінкою:

Мій друг, український художник, прямує автівкою до державного кордону, але його не випустять. Боляче;

Мій друг, український фотограф, у перші дні повномасштабного вторгнення довіз автівкою свою родину до пішого переходу в бік Польщі, і заразом зробив репортаж про біженців, які стояли там у кількаденній, кількакілометровій черзі. Потім повернувся до Києва, працювати.

Мій друг, український поет, вступив до львівської тероборони. Взяв до рук зброю і цілими днями вчився нею користуватися. Ночами чергував на блокпостах: перевіряв документи водіїв та багажники автівок.

Мій друг, комунікаційник міжнародного фонду, зустрічав на вокзалі в Чопі втікачів з Харкова, Чернігова, Сум, роздавав чай і їжу, втішав, пояснював; а потім вони їхали далі…

Наша перекладацька діяльність триває. Сьогодні це робота над двомовним, румунсько-українським, виданням книги Ноє Ротару «Спускаємось із затінку Карпат до джерела із Теленештських кодр (генеалогічне дерево)», у 2 томах/ Noie Rotaru „Venim din umbra munților Carpați la izvorul Codrului Teleneștean (Arbore genealogică").

Це дослідження автором власного коріння, яке тривало 15 років і в якому висвітлено історію своєї родини, об'єднаної як українськими, так і румунськими сімейними традиціями.

Ця праця викликає відраду ще й тому, що знаходиться у руслі вивчення «живої історії» нашої країни через долі людей – такі дослідження разом з своїми учнями протягом останнього десятиліття ведуть викладачі Бельцького державного університету імені Алеку Руссо Діана Ігнатенко, Людмила Чолану і творчі вчителі шкіл з викладанням української мови на півночі Молдови. Результати українознавчих досліджень, де виявлено вікове переплетіння українських і молдовських традицій, представлено у трьох збірках «Юний дослідник», виданих Центром української мови та культури БДУ імені Алеку Руссо за сприяння Консульства України у м. Бельці та Спілки українців Молдови «Заповіт – Moștenire».

Отже, румунсько-український переклад став не тільки шляхом комунікації, сприйняття інформації носіями обох мов, а й важливим чинником культурного обміну між нашими народами, способом дослідження у галузі історії та культури, актуальним фактором сучасного навчально-виховного процесу у Молдові, а у важкі часи для українського народу - висловленням підтримки у виборюванні власної й національної незалежності.

Список використаних джерел

Bujor, A. (2022). *АБВГДейка румунської мови* (D. Ignatenco, пер.). Epigraf (Op.текст *ABC-ul limbii române*).

Hadîrcă, I. (2022). *УХУ. Довідник з перевиховання батьків* (переклад з рум). Prut Internațional (Unisoft, Ucraina). (Op.текст, *Ghid de reeducare a părinților*).

Ignatenco, D., Bujor, A., Papuc, E., Ciolanu, L., Vasilache, C. (2022). *Ghid de conversație ucrainean-român-englez / Українсько-румунсько-англійський розмовник*. Epigraf.

Kornienko, N. (22 februarie 2024). Interviu cu poetul Maxim Krivțov. *Timpul*, 33. https://moldova.revistatimpul.ro/interviu-cu-poetul-maxim-krivtov-realizat-de-natalia-kornienko/.

Liubka, A. (22 martie 2024). Toți am devenit victime ale războiului. *Timpul*, 34. https://moldova.revistatimpul.ro/toti-am-devenit-victime-ale-razboiului/.

Postmodernişti basarabeni în versiune ucraineană: переклад українською мовою поезій бессарабських постмодерністів. *Semn*, 1, 2012, 57-60; 3, 2012, 54-60.

Shchur, O. (18 iunie 2024). Îngerii din Ucraina. *Timpul*, 37. https://moldova.revistatimpul.ro/ingerii-din-ucraina/.

Ковальські, В. (2022). *Alisa şi războiul culorilor / Аліса і війна кольорів*. Editura Prut Internațional.

Ми бачили, ми чули, Монстр, Варварство, Обличчя України. *Poezia - revista de cultură poetică*, 2 (100), 2022, 132-136.